PAIKALLISHISTORIA

Forssan seudun sairaalatoiminta

Tehtaan sairashuoneesta alueelliseksi sairaalaksi

Aikajana ja rakennusten vaiheet • 1859–2026

Kooste historiallisista lähteistä

Mistä Forssan sairaanhoito alkoi?

TEOLLISUUSYHDYSKUNNAN VASTUU

1859

Forssaan saatiin ensimmäinen piirilääkäri. Tehdasyhtiöllä oli myös oma tehtaanlääkäri.

1860

Tehtaan sairaala aloitti toimintansa. Tehdas kustansi työntekijöiden lääkärinhoitoa ja reseptilääkkeitä.

Forssan varhainen sairaanhoito liittyi läheisesti tekstiiliteollisuuteen ja työväestön arkeen.

1. Tehtaan sairaala, 1860–1930-luku

YHTIÖNPUISTO JA KARTANONKATU

- Aluksi rakennus Yhtiönpuiston kulmalla.
- 1870-luvun alussa sairaala siirrettiin Kartanonkadun varteen.
- Vuonna 1875 sairaalassa oli neljä sairashuonetta, leikkaushuone ja sairaanhoitajattaren huone.
- Myöhemmin rakennus toimi synnytyslaitoksena.
- Sairaalakäyttö päättyi 1930-luvulla.

Miksi tärkeä?

Se oli Forssan varhaisen järjestetyn sairaanhoidon alku ja osa tehtaan työntekijöistä huolehtimista.

2. Korkeavahan kunnansairaala, 1898

NYKYISEN SAIRAALA-ALUEEN VANHA RAKENNUS

Vuonna 1898

Forssan–Tammelan kunnan sairaala valmistui Korkeavahan mäelle. Rakentamista auttoi Rudolf Meyerin huomattava lahjoitus.

Rakennuksen vaiheet

- Alun perin suorakaiteinen puurakennus.
- Laajennettiin vuonna 1932.
- 1950-luvulla sisätautiosastona.
- 1970-luvulla terveyskeskuksen vuodeosastona.

Sairaalan hoito kehittyi

1800-LUVUN LOPULTA 1900-LUVULLE

1875 Neljä sairashuonetta, leikkaushuone ja sairaanhoitajattaren huone.

1898 Kunnansairaala avataan Korkeavahassa.

1908 Forssan tehtaan synnytyslaitos aloittaa toimintansa.

1920-luku Kunnansairaalassa tehdään jo leikkauksia.

1932 Korkeavahan vanhaa sairaalarakennusta laajennetaan.

3. Lounais-Hämeen (alue)sairaala

1950-LUVUN MODERNI SAIRAALARAKENNUS

1951

Sairaalan vanhan osan suunnitteli arkkitehti Ragnar Wessman. Rakennus sijoittuu Korkeavahan mäen korkealle kohdalle, uudempien osien taakse.

1971

Uusi sairaala vanhaan liitettynä

6

2001

Korkeavahan tk vuodeosastot liitetään sairaalaan

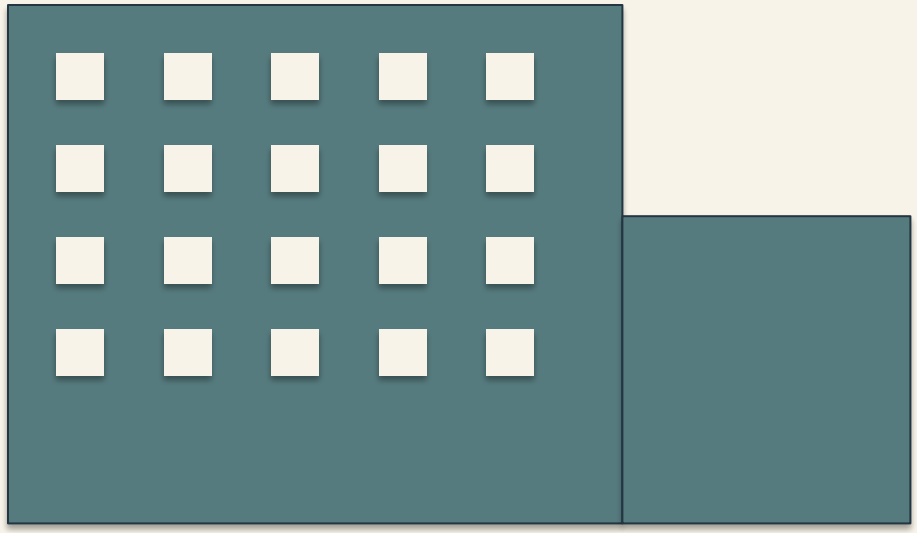

Kaaviomainen kuvitus, ei rakennuksen tarkka piirros

Vanha sairaala-alue säilyttää kerroksia

RAKENNUKSET JA KÄYTTÖTARKOITUSTEN MUUTOKSET

- Korkeavahan 1898 rakennus kertoo kunnallisen sairaanhoidon alkuvaiheesta.
- Vuonna 1931 kuvatussa sairaalakokonaisuudessa oli varsinainen sairaalarakennus ja kulkutautiosasto.
- 1931 rakennuksessa toimi myöhemmin sisätautiosasto 1960-luvun lopulle saakka.
- Vuonna 1978 rakennukseen peruskorjattiin tilat Korkeavahan päiväkodille.
- Forssan museon mukaan yksi vanhoista rakennuksista on yhä nykyisen sairaala-alueen sisäpihalla.

2023–2026: hyvinvointialueen aika

NYKYINEN PALVELUKOKONAISUUS

2023

Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu siirtyi hyvinvointialueille. Forssan sairaalan palvelut kuuluvat Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle, Oma Hämeelle.

2026

Forssan sairaala on edelleen alueellinen palvelupaikka. Palvelujen sijoittumista ja kokonaisuutta uudistetaan, ja muutoksia on suunniteltu vaiheittain vuodelle 2027.

Rakennusten historia jatkuu, vaikka palvelut ja käyttötarkoitukset muuttuvat.

Aikajana yhdellä silmäyksellä

KESKEISET VUODET

1859 Forssaan ensimmäinen piirilääkäri.

1860 Tehtaan sairaala aloittaa.

1870-luku Tehtaan sairaala siirretään Kartanonkadulle.

1898 Kunnansairaala Korkeavahaan.

1951 Lounais-Hämeen sairaalan vanha osa suunnitellaan.

2023–26 Oma Hämeen aika ja palvelujen uudistuminen.

Hallinnolliset muutokset

- 1850-> Forssa-yhtiö
- 1898->Kunnansairaala
- 1951->Lounais-Hämeen aluesairaalan kl
- 1991->Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kl
- 2001->Forssan seudun terveydenhuollon ky
- 2014->Forssan seudun hyvinvointiky
- 2023->Kanta-Hämeen hyvinvointialue

Terveydenhuollon muu toiminta

Lounais-Hämeen kansanterveystyön kuntainliitto

- Perustettiin 1973
- Kaikissa jäsenkunnissa terveysasema ja vuodeosasto (viimeisenä Jokioinen1990-luvulla)

Lounais-Hämeen mielisairaalan kuntainliitto

- Nokan sairaala aloitti 1969
- Toiminta siirtyi aluesairaalaan 1998

Lähteet ja lisätietoa

- Forssan historia: “1860” – tehtaan sairaala ja sen sijaintivaiheet
  https://historia.forssa.fi/historia/vuosisadat/1800-luku/1860/

- Forssan kaupunki: Kaupunkipuiston rakennushistoriaselvitys, sairaala-alue
  https://www.forssa.fi/client/forssa/userfiles/kaav-kaupunkipuisto-sel159463123.pdf

- Forssan museo / Finna: Forssan sairaalan historiallinen valokuva ja rakennusten myöhempi käyttö
  https://www.finna.fi/Record/forssanmuseo.pju-14211

- Forssan museo: Lounais-Hämeen vuosikirja 1929 – tehtaan sairaalan varhaiset tiedot
  https://www.forssanmuseo.fi/client/forssanmuseo/userfiles/vuosikirja-1929.pdf

Huomautus: vuosien 1980–2026 palvelumuutosten yksityiskohdat eivät kaikki sisälly näihin rakennushistoriallisiin lähteisiin.

Kooste opetukseen, esitelmään tai paikallishistorian harrastukseen